MATICSÁK SÁNDOR: A MAGYAR NYELV EREDETE ÉS ROKONSÁGA

Gondolat Kiadó, Budapest, 2020.
ISBN 978 963 693 820 8

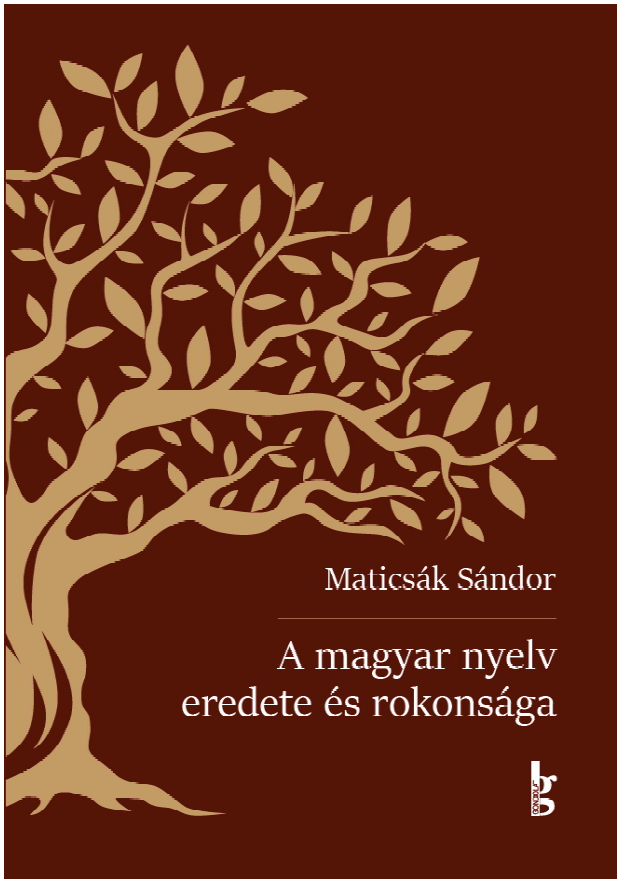

Kik vagyunk? Honnan jöttünk? Ezek a kérdések sokunkban felmerülnek. Szeretnénk tudni, kik voltak a távoli felmenőink, hol éltek, milyen nyelven beszéltek. Az egyéni sorsok mellett az is sokakat érdekel, hogy honnan származik a magyar nyelv és a magyar nép. Ez a könyv ebben a kérdésben nyújt tájékoztatást a magyar nyelv eredete iránt érdeklődők számára.

Nyelvrokonainktól már nagyon régen elváltunk. A magyarok és a finnek ősei legalább négyezer éve kezdték a saját útjukat járni, de legközelebbi nyelvrokonainktól, a voguloktól és az osztjákoktól is mintegy 2500 éve szakadtunk el. A nagy időbeli távolság miatt nincsenek közeli rokon nyelveink, az összetartozást csak nyelvészeti módszerekkel lehet igazolni. Alapszókincsünk, hangrendszerünk, névszó- és igeragjaink egyértelműen bizonyítják nyelvünk finnugor eredetét.

Nép és nyelv nem azonos. A nyelvnek csak egy eredete van, de a nép sokféle alkotóelemből tevődik össze. A magyarság a honfoglalás előtti vándorlások során ótörök törzsek szövetségében élt. A Kárpát-medencébe érkezve főként szlávokat találtunk ezen a területen. A honfoglalás után is sokféle hatás érte népünket, megfordultak itt németek, franciák, olaszok is. Ezek természetesen mind hatással voltak nyelvünk alakulására, és nyomot hagytak a magyarság genetikai és kulturális arculatán is.

Manapság egyre divatosabbak az archeogenetikai kutatások. Ennek révén a magyarság történetének sok homályos kérdésére derülhet fény már az egészen közeli jövőben. Közelebb juthatunk ezáltal népünk eredetéhez, ám ezek az eredmények a nyelvészeti tényeket, a magyar nyelv finnugor eredetét nem változtatják meg.

A kötet szerzője, a debreceni egyetem nyelvészprofesszora nemcsak ezeken a kérdéseken kalauzolja végig olvasóit. Körüljárja emellett a hunok és a magyarok viszonyát: mítoszvilágunk ősi szálai a hunokhoz kötnek minket, de nyelvileg semmi közünk hozzájuk. Szól az ótörök–ómagyar kapcsolatokról: nyelvünkbe a sztyeppei vándorlás során sok ótörök jövevényszó került be, s formálódó kultúránk is rengeteg török elemet szippantott fel, de ettől a nyelvünk még nem vált törökké. A szerző bemutatja a minden tudományos alapot nélkülöző sumér és egyéb rokonságelméleteket is (például etruszk, japán, kínai rokonság, a magyar mint ősnyelv kérdése). Helyet kap a kötetben rokonaink nyelvének és történelmének leírása, valamint az őshazaelméletek bemutatása is.

A magyar nyelv eredete és rokonsága című kötet a nyelvünkkel kapcsolatos tévhiteket szeretné eloszlatni, és a nyelvtörténet tudományos módszereivel igazolja a magyar nyelv finnugor eredetét.

A KÖTET TARTALOMJEGYZÉKE:

Előszó 9

1. A magyar nyelv helye a világ nyelvei között

1.1. Kis nyelv-e a magyar? 13
1.2. A nyelvek tipológiai rokonsága 18
1.3. A nyelvek eredet szerinti rokonsága 23
1.4. A tipológiai és az eredet szerinti rokonság összefüggése 27

2. Nép és nyelv nem azonos

2.1. Népek, nyelvek, népnevek egykor és ma 29
2.2. Nyelvészet és régészet 42
2.3. Nyelvészet és genetika 47

3. A magyar nyelv rokonításának objektív és szubjektív problémái

3.1. Ha nem értem, nem rokon? 59
3.2. A nyelvrokonítás nyelven kívüli mozgatórugói 65

4. Nem finnugor teóriák a magyar nyelv eredetére

4.1. A kezdet: a nyelvi sokszínűség Bábeltől a reformációig 75
4.2. A hun rokonság 77
4.3. A szkíta (szittya) rokonítás 92
4.4. A magyar–héber rokonítás 96
4.5. A magyar–török rokonítás 101
4.6. A magyar–sumér rokonítás 114
4.7. Egyéb rokonítási kísérletek 122
4.8. A magyar mint ősnyelv 136
4.9. A rovásírás 151

5. Uráli (finnugor és szamojéd) népek és nyelvek 159

5.1. A balti finn (finnségi) népek és nyelvek 164
5.1.1. Finn 168
5.1.1.1. Meänkieli 179
5.1.1.2. Kvén 182
5.1.2. Észt 185
5.1.2.1. Szetu 195
5.1.2.2. Võru 198
5.1.3. Karjalai 199
5.1.4. Vepsze 208
5.1.5. Inkeri finn és izsór 212
5.1.6. Vót 216
5.1.7. Lív 220

5.2. A lappok (számik) 225

5.3. A volgai népek és nyelvek ... 236
5.3.1. Mordvin (erza és moksa) ... 237
5.3.2. Cseremisz (mari) ... 250
5.3.3. Merja ... 260
5.3.4. Muroma ... 261

5.4. A permi népek és nyelvek ... 262
5.4.1. Votják (udmurt) ... 263
5.4.2. Zürjén (komi) ... 273

5.5. Az obi-ugor népek és nyelvek ... 283
5.5.1. Osztják (hanti) ... 288
5.5.2. Vogul (manysi) ... 294

5.6. A szamojéd népek és nyelvek ... 300
5.6.1. Nyenyec (jurák) ... 306
5.6.2. Enyec (jenyiszeji szamojéd) ... 309
5.6.3. Nganaszan (tavgi) ... 311
5.6.4. Szölkup ... 313

5.7. Az uráli népek és nyelvek helyzete Oroszországban ... 317
5.7.1. Az őslakosság lélekszáma, aránya ... 317
5.7.2. Az anyanyelv helyzete ... 322
5.7.3. Iskolarendszer, az iskolázottság ellentmondásai ... 325
5.7.4. Arktikus viszonyok, mentális kérdések ... 326

6. A nyelvrokonság bizonyítékai

6.1. Az alapnyelvi szókészlet ... 329
6.2. Alapnyelvi szófajok ... 340
6.3. A szabályos hangmegfelelések ... 345
6.4. A magyar nyelv finnugor rokonságának hangtani bizonyítékai ... 352
6.4.1. Mássalhangzók ... 353
6.4.2. Magánhangzók ... 385
6.5. A magyar nyelv finnugor rokonságának alaktani bizonyítékai ... 393
6.5.1. Az alapnyelvi névszóragozás ... 393
6.5.2. Az ősi névszóragok folytatásai ... 394
6.5.3. A magyar névszóragok eredete ... 401
6.5.4. Számjelölés ... 407
6.5.5. Birtokos személyragok ... 409
6.5.6. Módjelek ... 413
6.5.7. Időjelek ... 415
6.5.8. Igei személyragok ... 418
6.5.9. Ősi képzőink ... 424

7. Őshazaelméletek ... 431

7.1. Az ázsiai őshaza (Castrén és Wiedemann elmélete) ... 432
7.2. A Volga–Káma-vidéki őshaza (Köppen és a nyelvészeti paleontológia) ... 436
7.3. A nagy őshaza (Itkonen és társai) ... 442
7.4. A Baltikumtól az Okáig (László Gyula elmélete) ... 444
7.5. Észak-Urál, a Pecsorától az Obig (Hajdú Péter elmélete) ... 447
7.6. Dél-Urál (Veres Péter elmélete) ... 448
7.7. A finnek mint Európa őslakosai? (Wiik és társai) ... 449

7.8. Az Uráltól a Kárpátokig – a magyarság ősi szállásterületei
7.8.1. Az ugor őshaza, a magyarok kiválása ... 451
7.8.2. Magna Hungaria ... 452
7.8.3. Levédia ... 454
7.8.4. Etelköz ... 455
7.8.5. A kettős honfoglalás elmélete ... 457
7.9. Összefoglalás ... 461

8. A finnugor nyelvtudomány rövid története
8.1. Felfedezik a finnugorokat ... 463
8.2. A finnugorok írni kezdenek ... 464
8.3. A Vénusztól Göttingenig: a történeti-összehasonlító nyelvtudomány első lépései ... 467
8.4. A rokonságeszme Finnországban ... 469
8.5. A finnugrisztika aranykora ... 470
8.6. A finnugrisztika jelene ... 472

Nyelvek ... 473
Helyek ... 479
Emberek ... 493
Nyelvészeti alapfogalmak ... 513
Irodalom ... 517
Rövidítésjegyzék ... 569
Ábrák és térképek jegyzéke ... 571
Névmutató ... 573